

Vergaderjaar 1999–2000

26 727

**Wet inkomstenbelasting 2001
(Belastingherziening 2001)**

26 728

Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001

Nr. 122

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS EN VAN DE MINISTER VAN
FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 januari 2000

Hierbij bieden wij u de schriftelijke antwoorden aan op vragen die tijdens het wetgevingsoverleg op 17 januari 2000 (26 727/26 728, nr. 80) over de Belastingherziening 2001 (kamerstukken 26 727 en 26 728) niet zijn beantwoord.

De Staatssecretaris van Financiën,
W. A. F. G. Vermeend

De Minister van Financiën,
G. Zalm

1. Algemene financiële aspecten Belastingherziening 2001

Gevraagd is om overzicht op onderdelen van de budgettaire gevolgen van de gewijzigde wetsvoorstellen inzake oudedagsvoorzieningen. Dit overzicht wordt in de navolgende tabel weergegeven. Opgemerkt zij dat de budgettaire effecten in de tabel in volgorde zijn berekend. De effecten mogen derhalve niet absoluut partieel worden geïnterpreteerd.

Tabel: Budgettaire gevolgen (gewijzigd) pakket maatregelen oudedagsvoorzieningen

Maatregel	Budgettaire consequenties lijfrentesfeer (in mld gld)
Handhaven basis(lijfhrentepremie)af trek van 1000 euro (f 2204), onder anti-cumulatiebepaling spaarloon- en premiespaar-regeling	- 0,60
Verlagen franchise van f 30 473 naar f 21 062, onder in mindering brengen van benutte basisruimte op de jaar ruimte	0,10
Verhogen premiepercentage van 15% naar 17%	- 0,20
Vervallen algemene inhaalruimte	0,10
Verplichte activering en afschrijving van eerste kosten levensverzekeraars, in aanleg alleen de provisiekosten	0,45
Overige aanpassingen winstberekenningsregels verzekeraars	0,15
Totaal pakket	0,00

Ter toelichting op de tabel wordt het volgende opgemerkt. Onderdeel van het pakket is (her)invoering van een basis(lijfhrentepremie)af trek van 1000 euro (f 2204), waarbij het benutten van dit bedrag naast het deblokkeren van spaarloon of premiesparen voor de voldoening van pensioenpremies wordt tegengegaan door de aldus aangewende bedragen op de basisruimte voor lijfhrentepremieaf trek in mindering te brengen. Het budgettaire beslag van de op deze wijze vormgegeven aftrekmogelijkheid in de lijfhrentesfeer bedraagt naar verwachting f 0,6 miljard, waarbij het gebruik van spaarloon of premiesparen voor pensioenpremies is toegerekend aan de (endogene) kosten van de Wet fiscale behandeling van pensioenen.

Verlaging van de franchise van f 30 473 naar f 21 062 leidt op zichzelf beschouwd tot een vergroting van de jaar ruimte voor lijfhrentepremieaf trek met circa f 1600 (17% van (f 30 473 – f 21 062)). Het in mindering brengen van de benutte ongetoetste aftrek op de jaar ruimte (circa f 2 200) leidt er echter toe dat de jaar ruimte per saldo met circa f 600 afneemt, hetgeen een budgettaire besparing oplevert van naar verwachting circa f 0,1 mld.

Ten aanzien van het vervallen van de algemene inhaalregeling wordt opgemerkt dat dit mede wordt gecompenseerd door herinvoering van de ongetoetste aftrek, waarmee ook groepen die in een wat verder verleden onvoldoende pensioen hebben opgebouwd, een basisruimte krijgen om een pensioentekort weg te werken.

Nadere informatie is gevraagd omtrent het aantal vutters naar grootte klasse van het inkomen (zoals gepresenteerd in de tweede nota van wijziging). In de onderstaande tabel wordt een verdeling weergegeven naar grootte klasse van het bruto (pensioen) inkomen uit vroegere arbeid.

Tabel: Verdeling belastingplichtigen met VUT naar grootte klasse bruto (pensioen) inkomen

Grootte klasse bruto pensioen- inkomen	alleenstaande		alleenverdiener	
	aantal (x 1 000)	gemiddeld bruto pensioen- inkomen	aantal (x 1 000)	gemiddeld bruto pensioen- inkomen
0 – 30 360	40	22 387	3	21 288
30 360 – 37 492	15	33 624	3	34 703
37 492 – 40 000	8	38 464	3	38 767
40 000 – 50 000	18	44 752	25	45 445
50 000 – 56 238	7	52 660	14	52 855
56 238 – 60 000	4	57 710	6	57 892
60 000 – 70 000	8	64 554	14	64 881
70 000 – 74 984	3	72 652	5	72 587
> = 74 984	10	96 816	15	102 977

Tijdens het wetsgevingsoverleg van de vaste commissie voor Financiën is nadere informatie gevraagd omtrent het aantal vutters naar grootte klasse van het inkomen (zoals gepresenteerd in de tweede nota van wijziging). In de onderstaande tabel wordt een verdeling weergegeven van belastingplichtigen met pensioeninkomen jonger dan 65 jaar naar grootte klasse van het bruto (pensioen) inkomen uit vroegere arbeid. Een nader onderscheid naar VUT en overige vroeg pensioen is thans niet beschikbaar.

Tabel: Verdeling belastingplichtigen met pensioeninkomen jonger dan 65 jaar naar grootte klasse bruto (pensioen)inkomen (raming belastingjaar 1999)

Grootte klasse bruto (pensioen)- inkomen uit vroegere arbeid	alleenstaande		alleenverdiener	
	aantal (x 1 000)	gemiddeld bruto pensioen- inkomen	aantal (x 1 000)	gemiddeld bruto pensioen- inkomen
0 – 30 360	40	22 387	3	21 288
30 360 – 37 492	15	33 624	3	34 703
37 492 – 40 000	8	38 464	3	38 767
40 000 – 50 000	18	44 752	25	45 445
50 000 – 56 238	7	52 660	14	52 855
56 238 – 60 000	4	57 710	6	57 892
60 000 – 70 000	8	64 554	14	64 881
70 000 – 74 984	3	72 652	5	72 587
> = 74 984	10	96 816	15	102 977

Diverse leden hebben vragen gesteld over de ouderenkortingen.

Gevraagd is naar een onderbouwing van het verschil in de inkomenseffecten voor ouderen tussen het oorspronkelijke wetsvoorstel en de 2e Nota van Wijziging.

In de hiernavolgende tabel is per wijzigingsvoorstel het inkomenseffect weergegeven. Het positieve effect voor ouderen als gevolg van de AWF-premieverlaging is een gevolg van de netto-netto-koppeling.

Tabel: Uitsplitsing van de inkomenseffecten van wijzigingen voorgesteld in de Nota van wijziging

	Effect wetsv.	Verlagen AWF- premie	Vervallen N.A.-forfait	Verlagen tarief schijf 1A	Verleng. verkort. schijven	Aanpas. Ouderen- kortingen	Totale mutatie	Effect incl. NvW
Alleenstaand								
AOW	2,3%	0,1%	- 0,4%	0,4%	0,0%	0,2%	0,3%	2,6%
AOW + 5 000	2,5%	0,1%	- 0,4%	0,4%	0,0%	0,2%	0,3%	2,8%
AOW + 10 000	2,6%	0,0%	- 0,3%	0,4%	0,0%	0,2%	0,3%	2,9%
AOW + 20 000	1,9%	0,0%	- 0,3%	0,3%	0,0%	0,1%	0,2%	2,1%
AOW + 30 000	1,5%	0,0%	- 0,2%	0,3%	0,0%	0,1%	0,2%	1,7%

	Effect wetsv.	Verlagen AWF-premie	Vervallen N.A.-forfait	Verlagen tarief schijf 1A	Verleng. verkort. schijven	Aanpas. Ouderenkorting	Totale mutatie	Effect incl. NvW
AOW + 40 000	- 0,6%	0,0%	- 0,3%	0,2%	2,2%	- 0,4%	1,7%	1,1%
AOW + 50 000	2,0%	0,0%	- 0,3%	0,2%	2,0%	- 0,4%	1,5%	3,5%
Gehuwd								
AOW	1,5%	0,1%	- 0,6%	0,4%	0,0%	0,5%	0,4%	1,9%
AOW + 5 000	1,8%	0,1%	- 0,5%	0,4%	0,0%	0,5%	0,4%	2,2%
AOW + 10 000	2,0%	0,1%	- 0,5%	0,4%	0,0%	0,4%	0,4%	2,4%
AOW + 20 000	2,1%	0,0%	- 0,4%	0,4%	0,0%	0,3%	0,4%	2,4%
AOW + 30 000	1,9%	0,0%	- 0,4%	0,4%	0,0%	0,3%	0,3%	2,3%
AOW + 40 000	1,5%	0,0%	- 0,4%	0,3%	0,5%	0,2%	0,7%	2,1%
AOW + 50 000	1,6%	0,0%	- 0,4%	0,3%	1,7%	- 0,1%	1,6%	3,2%

Voorts is gevraagd bij welke hoogte van het aanvullend pensioen de grens wordt bereikt waarop de ouderenkorting nog van toepassing zijn. Deze grens ligt bij een belastbaar inkomen van f 58 004. Deze grens wordt voor alleenstaanden bereikt bij een aanvullend pensioen van f 36 080, in de tabel met inkomenseffecten tussen AOW + f 30 000 en AOW + f 40 000. Bij gehuwden wordt deze grens bereikt bij een aanvullend pensioen van f 42 900, in de tabel met inkomenseffecten tussen AOW + f 40 000 en AOW + f 50 000.

Ook hebben de leden gevraagd naar de budgettaire gevolgen en inkomenseffecten in het geval de ouderenkorting voor alle ouderen gelden of de grens iets hoger dan wel lager wordt vastgesteld. In de hiernavolgende tabel zijn de inkomenseffecten weergegeven in het geval de ouderenkorting aan alle ouderen worden toegekend, de grens wordt verhoogd tot een belastbaar inkomen van f 65 000 en wordt verlaagd tot f 51 000.

Het recht op de ouderenkorting aan alle ouderen toekennen, kost 125 mln. Het verhogen van de grens tot f 65 000 kost 29 mln en het verlagen van de grens tot f 51 000 levert 47 mln op.

Tabel: Inkomenseffecten voor ouderen bij verschillende varianten met de grens voor recht op ouderenkorting

	Effect wetsv. incl. NvW	Opheffen grens ouderenkorting	Grens ouderenkorting op f 65 000	Grens ouderenkorting op f 51 000
Alleenstaand				
AOW	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 5 000	2,8%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 10 000	2,9%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 20 000	2,1%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 30 000	1,7%	0,0%	0,0%	- 2,4%
AOW + 40 000	1,1%	2,0%	2,0%	0,0%
AOW + 50 000	3,5%	1,8%	0,0%	0,0%
Gehuwd				
AOW	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 5 000	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 10 000	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 20 000	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 30 000	2,3%	0,0%	0,0%	0,0%
AOW + 40 000	2,1%	0,0%	0,0%	- 0,8%
AOW + 50 000	3,2%	0,7%	0,0%	0,0%

Ten slotte is nog gevraagd waarom de sociale minima er niet op vooruit gaan, terwijl ouderen met alleen AOW een positief inkomenseffect van enkele tienden van procenten hebben.

De reden hiervan is gelegen in het feit dat ouderen wel, en de sociale minima niet, profiteren van de verhoging van de ouderenkorting.

2. Winst uit onderneming

Onderstaande tabel bevat een korte omschrijving van de door de Tweede Kamer voorgestelde amendementen met betrekking tot het ondernemerspakket alsmede een overzicht van de budgettaire gevolgen ervan. Met betrekking tot een amendement is na de tabel een uitvoeriger toelichting opgenomen, onder meer met aan de berekening ten grondslag liggende veronderstellingen.

nr.	onderwerp	opbrengst (mln)	
11	Schutte	Waardering woning op 60% bij staking onderneming door overlijden ondernemer	- 5
23	Giskes	Schrappen leeftijds criterium uit artikel 3.2.3.1 (toevoegingen oudedagsreserve) en artikel 3.2.4.3 (zelfstandigenaftrek)	- 150
24	Schutte	Aanmerkelijkbelanghouder die ophoudt ab-houder te zijn, krijgt mogelijkheid resterend verlies via tax credit te verrekenen met inkomen in box 1	- 5
30	Reitsma	Invoering bijzonder tarief van 20% voor belastbare winst bij staken onderneming door overlijden en voor het belastbare loon dat bestaat uit uitkeringen en verstrekkingen ineens wegens overlijden of invaliditeit van de werknemer als gevolg van een ongeval	- 90
31	Reitsma	Herinvoeren stakingsaftrek van f 45 000 voor ondernemers van 55 jaar en ouder die staken (maximaal één maal per leven)	- 70

Het budgettaire belang van het handhaven van het bijzondere tarief voor gevallen van overlijden of invaliditeit, zoals opgenomen in het amendement onder nummer 30, bedraagt 90 miljoen structureel (tarieven 2001). Op dit moment is het bijzondere tarief van 20% ook van toepassing in specifieke gevallen van inkomsten uit krachtens erfrecht ontvangen aandelen, en op specifieke aankoopsommen. Het budgettaire belang hiervan is circa 5 miljoen. Het totale budgettaire belang van de huidige 20%-regeling bedraagt 95 miljoen (tarieven 2001). Afhankelijk van de vraag voor welke gevallen het bijzondere tarief precies gehandhaafd blijft, bedraagt het budgettaire belang vanaf 2001 derhalve structureel 90 dan wel 95 miljoen.

De heer Reitsma heeft gevraagd naar de budgettaire gevolgen van het instandhouden van de stakingsaftrek van f 45 000 voor ondernemers van 55 jaar en ouder. De kosten hiervan bedragen structureel 70 miljoen per jaar (uitgaande van maximaal eenmaal per leven).

De heer Reitsma stelt dat de maximumverliesverrekening in artikel 3.2.2.1.a vrij ingewikkeld en onduidelijk is. Het in de nota naar aanleiding van het verslag genoemde voorbeeld heeft hem niet overtuigd. Stel dat de boekwaarde van het firma-aandeel een pand betreft. In dat geval zijn er – zo voert hij aan – twee mogelijkheden. De eerste mogelijkheid is dat een schuldeiser zich het pand toeëigent om de schulden te delgen die ontstaan door het verlies. De onttrekking van het pand levert dan een boekwinst op, in het voorbeeld f 400 000. Op die situatie is de bepaling niet van toepassing, omdat het verlies per saldo f 600 000 bedraagt. De tweede mogelijkheid is dat niet dit pand, maar een ander vermogensbestanddeel wordt verkocht. Dat betekent in zijn ogen dat over de stille reserve van f 400 000 die in dit pand zat op termijn nog moet worden afgerekend. Daarnaast genereert de bepaling volgens de heer Reitsma een liquiditeitsvoordeel in ten gunste van de Belastingdienst. Het voorstel van Giele om de boekwaarde van het pand te verhogen en later hierop af te schrijven, vindt hij beter.

De stelling dat de bepaling inzake de maximale verliesverrekening ingewikkeld is, onderschrijven wij niet. Ook thans geldt al een maximale verliesverrekening voor commanditaire vennoten op grond van het arrest van de Hoge Raad van 3 juni 1970, BNB 1970/152. Voorts zijn er, zoals is aangegeven in de nota naar aanleiding van het nader verslag, geen complexe berekeningen nodig bij de uitvoering van de bepaling.

Over het voorbeeld merken wij op dat uit de bepaling volgt dat winst onbelast is voorzover deze staat tegenover een eerder verlies dat niet aftrekbaar is op grond van de in artikel 3.2.2.1.a opgenomen verliesmaximering. Dit blijkt ook uit het voorbeeld in de memorie van toelichting. Dat is ook het geval in de tweede situatie die in de vraag wordt beschreven. Dat kan als volgt nader worden toegelicht.

De uitgangssituatie in het voorbeeld is een belastingplichtige die eerst ondernemer was en zijn firma-aandeel vervolgens omzet in een commanditaire deelname. Op het tijdstip van de omzetting was de fiscale boekwaarde van de deelname f 600 000 en de waarde in het economische verkeer f 1 000 000. Stel dat de winst voor de omzetting nihil was en dat in het eerste jaar na de omzetting een verlies van f 1 000 000 wordt geleden. In het tweede jaar na de omzetting wordt de onderneming gestaakt, waarbij een stakingswinst van f 400 000 wordt gerealiseerd, zijnde de boekwinst van f 400 000 van het pand. De bepaling werkt in deze situatie als volgt uit:

Jaar 1: Het verlies van 1 000 000 gaat uit boven de fiscale boekwaarde van f 600 000. Op grond van het eerste lid vindt daarom een bijtelling plaats van f 400 000. De belastbare winst over jaar 1 bedraagt derhalve per saldo – f 600 000. Van het verlies komt dus f 400 000 niet in aftrek.

Jaar 2: Het totale verlies van f 600 000 ($- 600\ 000 + 400\ 000 - 400\ 000$) gaat niet meer uit boven de fiscale boekwaarde van f 600 000. Er vindt dus geen bijtelling op grond van het eerste lid plaats. Op grond van het derde lid wordt de winst verminderd met het bedrag van de bijtelling in jaar 1, namelijk 400 000. Per saldo bedraagt de belastbare winst derhalve nihil. Er hoeft in deze situatie dus niet te worden afgerekend over de stille reserve die in het pand ligt besloten en bij de staking wordt gerealiseerd.

Ten opzichte van de huidige situatie levert de bepaling geen liquiditeitsvoordeel voor de fiscus op. Op grond van de jurisprudentie geldt thans immers ook reeds een maximale verliesverrekening voor commanditaire vennoten. Hierbij wordt eveneens van jaar tot jaar beoordeeld of het volgens goed koopmansgebruik vastgestelde verlies over dat jaar aftrekbaar is.

Zoals uit de voorbeelden in de nota naar aanleiding van het nader verslag blijkt, werkt de voorgestelde bepaling ook goed uit bij navorderingen en ambtshalve verminderingen. Dit komt omdat op grond van die bepaling zonodig nog een correctie in het eerste openstaande jaar plaatsvindt. In de oplossing van Giele is dat niet het geval.

De heer Reitsma van de CDA-fractie heeft gevraagd wat de opbrengst is als het woon-werkverkeer als privé gereden kilometers wordt aangemerkt in het kader van de bijtelling voor de auto van de zaak, alsmede welke percentages de in het wetsvoorstel voorgestelde regeling van de bijtelling voor de auto van de zaak krijgt als deze opbrengst wordt gebruikt voor verlaging van de percentages van de bijtelling. Mevrouw Giskes van de fractie van D66 heeft in dit verband aangegeven zich te kunnen vinden in een dergelijke staffel, mits het woon-werkverkeer als privé gereden kilometers wordt aangemerkt.

Als het woon-werkverkeer wordt aangemerkt als privé gereden kilometers in het kader van de bijtelling voor de auto van de zaak levert dat bij benadering f 500 mln op. Een dergelijke wijziging kan zowel forfaitair worden vormgegeven (dat wil zeggen door afhankelijk van de woon-werk afstand een vast bedrag, al of niet afhankelijk van de catalogusprijs van de auto, bij te tellen), dan wel door de woon-werk kilometers mee te tellen bij de overige privé kilometers. In het tweede geval zullen degenen die reeds een (volledige) bijtelling voor privé-gebruik hebben nul extra bijdragen. Niet is bekend wat het budgettaire belang is van de bestelauto's die voor woon-werkverkeer worden benut en die thans eveneens buiten de heffing blijven. Als de opbrengst wordt ingezet voor verlaging van de percentages van de bijtelling kunnen de percentages in de huidige regeling over de hele linie met 5 procentpunten worden verlaagd. De percentages van de bijtelling worden dan 10% als het privé-gebruik ligt tussen 500 en 4000 kilometer, 15% als het privé-gebruik ligt tussen 4000 en 7000 kilometer en 20% als het privé-gebruik ligt boven 7000 kilometer.

De leden van de VVD-fractie hebben gevraagd om een nadere beantwoording van hun vragen over de nota van de Vereniging van Hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën (VHMF) met betrekking tot de uitvoerbaarheid van de Belastingherziening 2001.

Meer in het algemeen kan worden opgemerkt dat de Belastingdienst een structurele en duidelijke inbreng heeft bij de Belastingherziening 2001. Zo is de Belastingdienst vanaf de aanvang nauw betrokken geweest bij de uitwerking van het nieuwe belastingstelsel in concrete wetsvoorstellen. Door deze directe betrokkenheid zijn de gevolgen voor de uitvoering steeds uitdrukkelijk meegewogen bij de talloze keuzes die aan het nieuwe belastingstelsel ten grondslag hebben gelegen. In aanvulling hierop heeft de Belastingdienst tevens de reguliere, integrale uitvoeringstoets uitgevoerd die bij nieuwe wet- en regelgeving pleegt te worden toegepast. Door deze wijzen van betrokkenheid van de Belastingdienst zijn de belangen van de uitvoering in algemene zin optimaal gewaarborgd. Op de specifieke vragen gaan wij hierna in.

De VHMF maakt zich zorgen over de voorlichting en serviceverlening aan de burgers en vraagt hiervoor extra budget. Om een adequate voorlichting en serviceverlening te waarborgen zijn binnen de Belastingdienst projectgroepen in het leven geroepen om de noodzakelijke acties uit te werken en voor te bereiden. Zodra deze acties feitelijk van start gaan zullen de benodigde financiële middelen – waarvan de dekking in de wetsvoorstellen is geregeld – worden toegekend.

Ten aanzien van de automatisering merkt de VHMF op dat ongewenste vertragingen in de realisatie mogelijk zijn als gevolg van de algemene schaarste aan informatietechnologie-professionals en de onderlinge verwevenheid en afhankelijkheid van de diverse automatiseringsprojecten. De tijdige, juiste en volledige invoering van het nieuwe belastingstelsel heeft binnen de Belastingdienst de hoogste prioriteit, waarvoor de noodzakelijke capaciteit in mensen en middelen zullen worden vrijgemaakt. Op dit moment vinden reeds de nodige voorbereidingen en aanpassingen plaats in de sfeer van de automatisering. Hierbij zijn tot nu toe geen indicaties naar voren gekomen die duiden op mogelijke vertragingen in de realisatie. Bij de uitwerking van de automatiseringsaanpassingen zal de Belastingdienst alert zijn op vertragingen en waar nodig adequate maatregelen treffen.

De uitbreiding van het relatiebestand als gevolg van de heffingskorting en de hieraan verbonden extra werkzaamheden baren de VHMF zorgen. Ook

voorziet de Vereniging extra uitvoeringsproblemen bij de controle op het bestaan van partnerrelaties, met name bij buitenlandse belastingplicht. De uitvoering van de heffingskorting betekent zoals de VHMF terecht constateert een uitbreiding van het relatiebestand met circa 2 miljoen belastingplichtigen. Om aan de extra werkzaamheden het hoofd te bieden is ten aanzien van de uitbetaling gekozen voor de beproefde methode van de voorlopige teruggaaf. De verwerking van de voorlopige teruggaaf vindt voor een belangrijk deel langs geautomatiseerde weg plaats. Bovendien leidt een dergelijke voorlopige teruggaaf veelal niet tot een eindafrekening in de vorm van een aanslag inkomstenbelasting. Door deze vormgeving worden de extra handmatige werkzaamheden voor de Belastingdienst tot een minimum beperkt.

De controle op het bestaan van partnerrelaties bij buitenlandse belastingplicht is lastiger dan in binnenlandse verhoudingen. Hierbij moet echter worden bedacht dat het gaat om relatief geringe aantallen belastingplichtigen en dat de daadwerkelijke controle uitsluitend in twijfelgevallen behoefte plaats te vinden. In dergelijke gevallen zal de Belastingdienst verlangen dat de belastingplichtige de partnerrelatie aantoont, bijvoorbeeld aan de hand van een buitenlands uittreksel uit de burgerlijke stand. Mede door het geringe aantal gevallen achten wij deze werkwijze voor de uitvoering acceptabel.

De uitbreiding van de vermogensgegevens vergt naar het oordeel van de Vereniging een goed georganiseerde gegevensverstrekking van banken, verzekeraars en dergelijke. De eerste besprekingen met deze organisaties hebben inmiddels – in een goede sfeer – plaatsgevonden. De eerste voorlopige uitkomsten zijn bemoedigend. De beoogde vermogensrenseignering voor box 3 lijkt op hoofdpunten te kunnen worden gerealiseerd. Dit geldt eveneens voor de gegevensverstrekking rond de eigen woning in box 1 (de uitbetaling van de kapitaalverzekering en de mutaties hierin). Met betrekking tot de aanlevering van gegevens over lijfrentepolissen liggen er bij de verzekeraars geen wezenlijke principiële beletsels. De komende periode zal worden gebruikt om de afspraken over de gegevensverstrekking in gezamenlijkheid nader uit te werken. Voor verzekeringsproducten zal mogelijk een gefaseerde invoering nodig zijn.

De Belastingherziening 2001 bevat enkele optieregelingen. Met de VHMF zijn wij van mening dat deze regelingen leiden tot extra werkzaamheden voor de Belastingdienst. Uit een oogpunt van efficiënte uitvoering is er voor gekozen om deze werkzaamheden zoveel mogelijk mee te laten lopen met de reguliere aangifteverwerking. Bij de beoordeling van het wetsvoorstel op uitvoeringsaspecten zijn de extra werkzaamheden onderkend en meegenomen in de uitvoeringseffecten.

De vraag naar de misbruikgevoeligheid van de meesleep- en meetrekregeling is aan de orde geweest in de Nota naar aanleiding van het Nader verslag, onderdeel Uitvoeringsaspecten. In dat kader is opgemerkt, dat de meetreken meesleepregeling is bedoeld om ongewenste belastingarbitrage te vermijden. Binnen de Belastingdienst zal voldoende capaciteit worden vrijgemaakt om deze regeling adequaat te kunnen uitvoeren.

De VHMF voorziet een verzwaring van de invorderingswerkzaamheden, bijvoorbeeld in het geval de heffingskorting onterecht wordt genoten en door het vervallen van de rente-aftrek van consumptieve kredieten.

Het totale effect van de Belastingherziening op de invorderingswerkzaamheden is lastig in te schatten. Hoewel enkele voorstellen leiden tot extra invorderingswerkzaamheden, vervallen door de Belastingherziening ook werkzaamheden. Dit betreft onder meer de werkzaamheden ter correctie van onterechte indelingen in de huidige tariefgroep 3.

Hiervan is sprake in het geval de partner van een in tariefgroep 3 ingedeelde belastingplichtige in de loop van het jaar substantieel arbeidsinkomen is gaan genieten. De verwachting bestaat dat de omvang van de invorderingswerkzaamheden per saldo niet sterk zal afwijken van de huidige praktijk. De suggesties van de Vereniging ter stroomlijning van de invorderingswerkzaamheden (onder meer door dwangbevelen per post te versturen) zijn thans in onderzoek.

Op de vraag waarom geen belastingadviseurs zijn benoemd in de commissie Thunnissen-De Waard, merken we op dat inmiddels belastingadviseurs deelnemen vanuit het College van Belastingadviseurs, de Federatie en de NOB.

Naar aanleiding van vragen van de leden Bos, mevrouw De Vries, Reitsma en mevrouw Giskes over de behandeling van bestaande commanditaire participaties in de zeescheepvaart, heeft de eerste ondergetekende toegezegd te zullen ingaan op de brief van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders (KVNR) van 14 januari jl. In die brief wordt een reactie gegeven op het voorstel in de tweede nota van wijziging bij het voorstel van Wet inkomstenbelasting 2001 om commanditen als genietters van winst uit onderneming te belasten in box I, waarbij geen speciale overgangsregeling is opgenomen voor participaties in de zeescheepvaart. In de brief wordt gesteld dat het ontbreken van een compensatie in de sfeer van de stakingsfaciliteiten zeer negatieve gevolgen zal hebben voor bestaande en nog te starten projecten. De KVNR verwijst in dit verband naar het antwoord van de eerste ondergetekende van 6 september jl. op een brief van de zijde van de KVNR. In die antwoordbrief is aangegeven dat, waar nodig, adequate overgangsregelingen zouden worden getroffen.

In dit verband willen wij er allereerst op wijzen dat bij de oorspronkelijke voorstellen, waarin commanditaire vennoten werden ondergebracht in box III, een overgangsregeling – niet alleen voor commanditen in de zeescheepvaart, maar voor alle commanditen – niet gemist kon worden, omdat moest worden aangegeven hoe zou worden omgegaan met de staking van de onderneming waarmee alle commanditen in dat voorstel zouden worden geconfronteerd. Daarnaast was een speciale overgangsregeling voor commanditen in de zeescheepvaart opgenomen. Tijdens de schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel is – ook van de zijde van de Kamer – reeds gesignaleerd dat die speciale overgangsregeling wel erg royaal uitviel.

Na de tweede nota van wijziging ligt de situatie anders. Omdat de commanditaire vennoot winst uit onderneming blijft genieten, is er geen sprake meer van een fictieve staking per 1 januari 2001. Wel rijst de vraag of voor bestaande, kortlopende commanditaire participaties een overgangsmaatregel wenselijk is. In dat verband kan worden gedacht aan bestaande commanditaire participaties die een beperkte, contractueel vastgelegde looptijd hebben, en waarvoor geen gebruik meer kan worden gemaakt van de stakingsvrijstelling. Onze gedachten gaan ernaar uit voor contracten die zijn afgesloten voor de indiening van de tweede nota van wijziging bij dit wetsvoorstel en waarin expliciet is bepaald dat de commanditaire vennootschap een duur heeft van ten hoogste zeven jaar of dat de commanditaire deelneming binnen die periode moet worden vervreemd, een winstaf trek toe te passen die overeenkomt met de stakingsvrijstelling zoals deze onder de Wet op de inkomstenbelasting 1964 van toepassing zou zijn. Deze gedachte zal worden uitgewerkt in de derde nota van wijziging.

Verschillende fracties hebben opmerkingen gemaakt over het punt van de verplichte afname van de FOR indien niet is voldaan aan het uren-

criterium. Zij hebben gewezen op mogelijke liquiditeitsproblemen bij de ondernemer. De heer Reitsma heeft de suggestie gedaan om met het oog hierop te accepteren dat de FOR één of twee jaar te hoog staat ten opzichte van het vermogen van de ondernemer.

In de nota naar aanleiding van het verslag (blz. 136 en 465) hebben wij erop gewezen dat ingeval de ondernemer niet voldoet aan het urencriterium uitsluitend sprake is van een verplichte afnemings van de oudedagsreserve voorzover deze uitkomt boven het ondernemingsvermogen. Het betreft derhalve een beperkte vermogenstoets. Het feit dat de ondernemer in het daaropvolgende jaar gebruik kan maken van de mogelijkheid van een inhaaldotatie, beperkt het effect van de verplichte afnemings aanzienlijk. Wij verwachten dan ook geen forse liquiditeitsproblemen. Ook in de nota naar aanleiding van het nader verslag (paragraaf 4.1.3) is ingegaan op dit punt.

Wij hebben de suggestie van de heer Reitsma nader bezien. Deze zou als volgt vorm kunnen krijgen. De verplichte afname van de oudedagsreserve is eerst van toepassing indien de ondernemer in twee aansluitende jaren – in plaats van één jaar – niet aan het urencriterium voldoet. Deze oplossing zou in situaties waarin tijdelijk niet aan het urencriterium is voldaan – door bijvoorbeeld ziekte – adequaat werken. Naar verwachting zal in andere situaties de invorderingsproblematiek enigszins worden vergroot.

De heer Schutte (GPV) heeft het voorbeeld aangehaald van een vader die een pand verhuurt aan de vennootschap van zijn zoon. Indien deze vader het pand met winst verkoopt, leidt dat ertoe dat de vennootschap van de zoon 35% vennootschapsbelasting moet betalen zonder dat deze vennootschap de winst uit de verkoop ontvangt. De fractie van het GPV vraagt zich af of dit de bedoeling is.

De wijzigingen van de uitbreiding van de meesleep- en meetrekregeling in de tweede Nota van wijziging behelzen een toerekening van terbeschikkinggestelde vermogensbestanddelen aan de vennootschap die de desbetreffende vermogensbestanddelen gebruikt. De beoogde werking van deze fictie is geschetst in de toelichting bij de tweede Nota van wijziging. Kort samengevat komt het erop neer dat op alle voordelen ter zake van het gebruik van vermogensbestanddelen die door een aanmerkelijk-belanghouder of een aan hem gelieerd persoon aan de vennootschap ter beschikking worden gesteld, een gecumuleerde druk van vennootschaps- en inkomstenbelasting rust van 51,25%. De fictie heeft alleen gevolgen voor de belastingheffing en niet voor de civielrechtelijke verhouding tussen degene die het vermogensbestanddeel ter beschikking stelt en de vennootschap. Het effect van een dergelijke fictie is dan ook dat eventuele bij verkoop van een vermogensbestanddeel gerealiseerde voordelen bij de vennootschap tot een belaste boekwinst kunnen leiden, terwijl de opbrengst ten goede komt aan de eigenaar van het vermogensbestanddeel. Bij wie derhalve ook een heffing optreedt. Daar staat tegenover dat de vennootschap ook lasten mag nemen ter zake van de terbeschikkingstelling die feitelijk niet op haar drukken. Zo komen bijvoorbeeld de afschrijving en de financieringslasten die feitelijk worden gedragen door degene die het vermogensbestanddeel ter beschikking stelt, ook ten laste van het resultaat van de vennootschap. Het ligt voor de hand dat de gevolgen van de werking van deze fictie in de toekomst zullen worden verwerkt in (de) nieuw aan te gane contractuele verhoudingen tussen alle betrokken partijen. Hierbij kan enerzijds worden gedacht aan de verhouding tussen de vennootschap die het vermogensbestanddeel gebruikt en degene die het ter beschikking stelt, en anderzijds aan de verhouding tussen laatstgenoemde en eventuele overige aandeelhouders.

Voor bestaande verhoudingen zal dat betekenen dat partijen nadere afspraken zullen moeten maken om de beoogde eindresultaten te bereiken. Civielrechtelijk is dat mogelijk. Daarbij dient te worden bedacht dat sprake is van gelieerde verhoudingen. Juist omdat sprake zal zijn van aanpassingen van bestaande contractuele verhoudingen, is het mogelijk noch nodig in de sfeer van het overgangsrecht maatregelen te treffen waardoor de voorgestelde wijzigingen niet van toepassing zouden zijn op bestaande verhoudingen. Daaraan kan worden toegevoegd, dat indien reeds vóór 1 januari 2001 een pand ter beschikking wordt gesteld en dit ook na 1 januari 2001 zo blijft, een step-up wordt verleend. Dit betekent feitelijk dat de vennootschap het pand voor de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2001 op de balans zet en dat het fictieve aandeel in de zin van artikel 4.6.1, eerste lid, een verkrijgingsprijs heeft van de waarde in het economische verkeer van het pand op 1 januari 2001. De vermogenswinst van vóór die datum wordt derhalve niet in de heffing betrokken.

3. Periodieke uitkeringen en verstrekkingen

De leden van de fracties van de PvdA en de VVD hebben gevraagd waarom in artikel 3.3.9, zevende lid, om voor aftrek in aanmerking te komen in de Wet IB 2001 de eis wordt gesteld dat de belastingplichtige voor de totale reisafstand in het bezit moet zijn van een OV-verklaring, terwijl onder het huidige regime deze verklaring vereist is voor een reisafstand boven de 30 kilometer. Volgens deze leden betekent dit dat het nieuwe regime beperkter wordt ten aanzien van de mensen die minder dan 30 kilometer met het openbaar vervoer reizen en nu niet in staat zijn een openbaar-vervoerverklaring te overleggen. Volgens deze leden is er geen enkele reden om het beleid op dit gebied strenger te maken. Deze leden stellen daarom bij amendement voor het huidige beleid te continueren.

Om in aanmerking te komen voor de forfaitaire aftrek voor reizen (geheel of gedeeltelijk) met het openbaar vervoer is onder het huidige regime (Wet IB 1964) de OV-verklaring vereist voor reisafstanden groter dan 30 kilometer. Voor de reisafstand per openbaar vervoer van minder dan 30 kilometer is geen OV-verklaring vereist. Aanvankelijk bestond hier ook geen aanleiding toe omdat er voor de afstanden onder de 30 kilometer geen verschil bestond tussen de bedragen van het gewone niet OV forfait en de bedragen van het verhoogde OV-forfait. In een later stadium is, gelet op de geringe verschillen tot 30 kilometer tussen het gewone niet OV forfait en het verhoogde OV-forfait, om voor het verhoogde OV-forfait in aanmerking te komen ervoor gekozen voor de afstanden tot 30 kilometer de belastingplichtige de mogelijkheid te bieden op andere wijze aannemelijk te maken dat per openbaar vervoer wordt gereisd.

In de thans voorgestelde regeling (Wet IB 2001) is voor de toepassing van het OV-forfait ook voor de reisafstanden van minder dan 30 kilometer een OV-verklaring vereist. Feitelijk is door het afschaffen van het gewone niet OV forfait ook voor reisafstanden onder 30 kilometer het verschil gelijk aan het huidige verschil voor reisafstanden boven 30 kilometer (de alles of niets situatie). Aangezien door het afschaffen van het gewone niet OV-forfait de materiële betekenis van het verschil voor de reisafstanden onder de 30 kilometer aanzienlijk is vergroot, is er thans voor gekozen om ook voor deze afstanden een OV-verklaring verplicht te stellen. De OV-verklaring wordt op dit moment zowel voor maandkaarten, jaartrajectkaarten en de OV-jaarkaarten, veelal ongeacht de afstand waarover wordt gereisd, verstrekt. Belastingplichtigen die reizen op basis van bovengenoemde kaartsoorten zullen in de meeste gevallen ook voor de afstanden onder de 30 kilometer over een OV-verklaring kunnen beschikken. Voor de belastingplichtigen die niet kunnen beschikken over

een OV-verklaring en onder de bestaande regeling op basis van «losse» kaarten voor aftrek in aanmerking komen, betekent deze eis inderdaad een verscherping van de huidige regeling. Echter kan, door het wegvallen van het onderscheid tussen de aftrek onder de 30 kilometer en de aftrek boven de 30 kilometer, voor de eerste 30 kilometer een andere bewijsvoering toelaten een risico inhouden voor de vereiste bewijsvoering voor de afstanden boven 30 kilometer. In de toekomst zou de invoering van bijvoorbeeld een elektronisch kaartsysteem voor de belastingplichtigen die nog niet over een OV-verklaring kunnen beschikken een oplossing kunnen bieden. Vooralsnog heeft, met het oog op het beperken van de fraudegevoeligheid en het handhaven van de uitvoerbaarheid van de voorgestelde regeling, het verplicht stellen van de OV-verklaring voor de totale reisafstand echter de voorkeur.

Naar aanleiding van een brief van een fietser die had uitgerekend dat de fietsers er in de nieuwe systematiek op achteruit gaan, hebben de leden van de VVD-fractie enkele vragen over de fietser gesteld. Deze leden hebben gevraagd of de fietsregeling nog in de wet is opgenomen. Zo ja, of deze regeling gewijzigd wordt en of de fietsers er hierdoor inderdaad op achteruit gaan. Indien dit laatste het geval is, is gevraagd, of er dan voor deze groep een overgangsregeling komt.

De huidige regeling voor fietsers bestaat uit een aftrek- en een vergoedingensysteem.

Aan de aftrekkant maakt de regeling voor de fietsers deel uit van de aftrekregeling voor overig (niet openbaar) vervoer. De bestaande forfaitaire aftrekken zijn onderverdeeld in twee categorieën:

- het verhoogde forfait voor reizen woon-werkverkeer (geheel of gedeeltelijk) per openbaar vervoer, en
- het «gewone» forfait voor reizen woon-werkverkeer per overig (niet openbaar) vervoer. Hieronder vallen alle overige vormen van vervoer, zoals de minder milieuvriendelijke variant de auto, maar ook de milieuvriendelijkere varianten zoals (hard)lopen, fietsen, en carpoolen.

Conform het Regeerakkoord wordt in de Wet IB 2001, gelet op de verhoging van de arbeidsmarktfaciliteit in het kader van de grondslagverbreding, voorgesteld de aftrek voor reizen woon-werkverkeer per eigen vervoer te laten vervallen en de aftrek voor reizen (geheel of gedeeltelijk) per openbaar vervoeren evenredig te verlagen. Door het vervallen van de aftrek voor eigen vervoer komt dus ook de mogelijkheid voor de fietser om de reiskosten voor het woon-werkverkeer in aftrek te brengen te vervallen. Tegenover het vervallen van de aftrek voor eigen vervoer staat de invoering van een arbeidskorting. Hierdoor leidt het vervallen van dit forfait per saldo niet tot een nadeel.

Aan de vergoedingenkant blijft het bestaande vergoedingensysteem ongewijzigd. De werkgever heeft op grond van het bestaande en gecontinueerde vergoedingensysteem de mogelijk de werknemer onder voorwaarden een fiets met accessoires belastingvrij te verstrekken of ter beschikking te stellen. Tevens kan de werkgever voor reizen woon-werkverkeer met eigen vervoer een forfaitair bedrag aan reiskosten vergoeden.

Gelet op de fraudegevoeligheid van een aftrekmogelijkheid alleen voor fietsers, de precedentwerking die hiervan uit kan gaan naar overige vormen van (milieuvriendelijk) vervoer is een aftrek alleen voor fietsers niet goed uitvoerbaar.

De leden van de fractie van de VVD stellen nogmaals de vraag over vergoeding van de kosten voor rekening rijden. Deze leden hebben deze

vraag reeds in de schriftelijke ronde gesteld maar het antwoord hierop niet kunnen vinden. Deze leden vragen of (indien dit wordt ingevoerd) de kosten van rekeningrijden onder de zakelijke kosten vallen.

Voor een antwoord op deze reeds in het nader verslag gestelde en in de nota naar aanleiding van het nader verslag van de Wet IB 2001 beantwoorde vraag wordt verwezen naar bladzijde 58 van de bovengenoemde nota. De tekst (vraag en antwoord) uit de nota naar aanleiding van het nader verslag is hierna nogmaals integraal opgenomen.

De leden van de fractie van de VVD hebben gevraagd of nu de mogelijkheid bestaat de werkelijk gemaakte reiskosten belastingvrij te vergoeden. Deze leden willen graag de bevestiging dat ook kosten die gemaakt worden als gevolg van bijvoorbeeld rekeningrijden (als dit wordt ingevoerd) belastingvrij vergoed kunnen worden aan de werknemer.

Van belastingvrije vergoeding van de werkelijk gemaakte reiskosten voor regelmatig woon-werkverkeer is sprake indien de reisafstand geheel of gedeeltelijk per openbaar vervoer wordt afgelegd. In die gevallen kan ten hoogste de prijs van het per openbaar vervoer afgelegde deel van de reisafstand belastingvrij worden vergoed. Wanneer de werknemer zijn regelmatig woon-werkverkeer niet met het openbaar vervoer aflegt, maar met eigen vervoer bijvoorbeeld met de auto, kan een forfaitaire bedrag belastingvrij worden vergoed. De kosten die de werknemer in het kader van zijn regelmatig woon-werkverkeer met het eigen vervoer maakt als gevolg van bijvoorbeeld rekeningrijden – dit in antwoord op de door deze leden gestelde vraag – kunnen slechts als onderdeel van dit forfaitaire bedrag belastingvrij worden vergoed.

De heer Reitsma heeft gevraagd welke groepen zouden profiteren van de herintroductie van de werkelijke kostenafrek. Als antwoord hierop verwijzen wij naar de Nota naar aanleiding van het Verslag voor de Wet inkomstenbelasting 2001 (pagina 154, waar een overzicht wordt gegeven van de verdeling naar belastingplichtigen met werkelijke kostenafrek en het overzicht van de samenstelling van de werkelijke kostenafrek).

Mevrouw Giskes heeft gevraagd of het voorgestelde regime voor rechten op periodieke uitkeringen het onbedoeld mogelijk maakt dat dergelijke rechten onbelast aan een buitenlander kunnen worden vervreemd. Vermoedelijk is deze vraag ingegeven door het feit dat in de Wet IB 1964 een regeling geldt voor de vervreemding van periodieke uitkeringen en in het wetsvoorstel daarvoor geen specifieke regeling is opgenomen. Hierbij moet evenwel worden bedacht dat de specifieke regeling in de huidige wet betrekking heeft op rechten op periodieke uitkeringen die de tegenwaarde vormen voor een prestatie. Voor rechten waarbij dat niet het geval is, zoals publiekrechtelijke en familierechtelijke uitkeringen, geldt in de huidige wet geen specifieke vervreemdingsbepaling omdat het niet goed denkbaar of zelfs onmogelijk is om dergelijke rechten te vervreemden. Dergelijke rechten hebben namelijk een zodanig bijzonder karakter dat de daaruit voortvloeiende uitkeringen zijn gebonden aan een specifiek persoon. Voor het geval in zeer uitzonderlijke situaties toch een vervreemding plaatsvindt en daarvoor door een derde een prijs wordt betaald, dient in de Wet IB 1964 heffing plaats te vinden op grond van artikel 31, eerste lid, waarin is geregeld dat tot de inkomsten mede behoort hetgeen wordt genoten ter vervanging van te derven inkomsten. In het wetsvoorstel is deze systematiek zo veel mogelijk overgenomen, met dien verstande dat daarin periodieke uitkeringen die de tegenwaarde vormen voor een prestatie in beginsel tot box 3 behoren. Daarvoor is derhalve geen vervreemdingsbepaling meer nodig. Dit leidt uitzondering voor lijfrenten waarvan de premies in box 1 ten laste van het inkomen zijn

gekomen en voor uitkeringen op grond van daarmee naar strekking overeenkomende buitenlandse regelingen. Daarvoor zijn evenwel specifieke heffings- en sanctiebepalingen voorgesteld. Ten slotte resteren nog de genoemde publiekrechtelijke en familierechtelijke uitkeringen en dergelijke die niet of nauwelijks vervreemdbaar zijn. Conform de huidige systematiek is daarvoor artikel 3.5.3, eerste lid, voorgesteld, waarin is geregeld dat tot de aangewezen uitkeringen mede behoort hetgeen wordt ontvangen ter vervanging van te derven periodieke uitkeringen. Samengevat kan worden vastgesteld dat de voorgestelde systematiek voor zover noodzakelijk overeenkomt met die van het huidige regime. Van het laatste regime is niet gebleken dat op het onderhavige terrein onvolkomenheden in de wetgeving bestaan.

4. Inkomsten uit eigen woning

Mw De Vries en de heer Bos zijn ingegaan op de behandeling van de eigen woning bij echtscheiding in de periode voordat boedelscheiding heeft plaatsgevonden, of voordat anderszins de vermogenspositie is aangepast aan de nieuwe situatie. Uitgangspunt hierbij is dat een van de partners het huis verlaat; de ander blijft in het huis wonen. De discussie richt zich hierbij met name op de (on)mogelijkheid om de door een van de partners of beide partners betaalde hypotheekrente in box I in aftrek te brengen. De vraag is namelijk of door de gewijzigde omstandigheden nog aan de voorwaarden voor de eigenwoningregeling wordt voldaan. Mw De Vries heeft in dit kader gevraagd naar de mogelijkheid om de kosten, zoals hypotheekrente, toe te rekenen aan de alimentatie.

De fiscale behandeling van een dergelijke situatie is afhankelijk van de feitelijke omstandigheden van het geval, zoals het antwoord op de vraag wie de eigenaar is van de woning, wie de rente betaalt en het van toepassing zijnde huwelijksvermogensregime. Indien een echtgenoot ten behoeve van de voorziening in het levensonderhoud van de duurzaam gescheiden levende andere echtgenoot, door die andere echtgenoot verschuldigde rente betaalt, kan dit onder omstandigheden, ook zonder specifieke bepaling, al als alimentatie worden beschouwd. Hieraan doet niet af dat de echtscheiding en de definitieve alimentatie-afspraken formeel nog niet tot stand zijn gekomen. Een wezenlijk andere situatie doet zich evenwel voor voorzover (de waarde van) de woning civielrechtelijk, mede gezien het huwelijksvermogensregime, toekomt aan de echtgenoot die de hypotheekrente betaalt. Alsdan gaat het om de financiering van een «eigen» vermogensbestanddeel, en is geen sprake van een betaling aan of ten behoeve van de echtgenoot. Afhankelijk van de feitelijke omstandigheden, kan het door de eigenaar van woning aan de andere partner verstrekte woongenot wel worden aangemerkt als alimentatie.

Vooropgesteld zij dat wij begrip hebben voor de opmerkingen van leden over de uitwerking van de voorgestelde regeling in de onderhavige situatie. Tijdens het wetgevingsoverleg heeft de eerste ondergetekende aangegeven huiverig te staan tegenover het maken van een specifieke uitzondering op de eigenwoningregeling. Een uitzondering leidt namelijk al snel tot mogelijkheden voor constructies en opzetjes, en tot afbakeningsproblemen. Tevens zal de vraag opkomen waarom wel een specifieke regeling wordt getroffen voor echtscheiding en niet voor andere situaties.

Technisch is een dergelijke specifieke bepaling in de eigenwoningregeling overigens wel mogelijk, bijvoorbeeld naar analogie van de bepaling voor het aanhouden van een woning voor verkoop. Het is dan wel zaak om te komen tot een goede afbakening, zodat de uitzondering alleen toepassing zou vinden in reële gevallen, en dat opzetjes en constructies zo veel

mogelijk worden vermeden. Bij een opzette kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie dat een echtgenoot zich inschrijft in de tweede woning en claimt dat binnen korte termijn een echtscheidingsprocedure zal worden ingezet. De afbakening zou dan zodanig vorm moeten worden gegeven dat de regeling zou worden toegespitst op de situatie waarvoor die is bedoeld, het geven van een beperkte (overgangs)periode aan belastingplichtigen om hun vermogensrechtelijke positie aan de nieuwe situatie aan te passen. Door de tegemoetkoming aan een vrij korte maximum periode te verbinden, zou het risico van constructies verder worden verkleind. In dit kader kan ook worden gedacht aan de eis dat per belastingplichtige slechts voor één woning hypotheekrente kan worden genoten. Daarnaast zouden constructies en opzetjes, zeker indien deze realiteitsgehalte ontberen, door de belastingdienst in de uitvoerings sfeer kunnen worden aangepakt.

Een bijkomende vraag voor wat betreft de afbakening is of een dergelijke tegemoetkoming ook zou moeten gelden voor samenwonende partners die vanaf een bepaald jaar niet meer opteren als partner.

De hiervoor beschreven afbakeningsvragen doen zich overigens ook voor indien wordt gekozen voor een regeling in de alimentatie-sfeer. Bij een dergelijke benadering zou het alimentatiebegrip wel erg ver moeten worden opgerekt.

De heer Bos (PvdA) heeft een nadere uitleg gevraagd over de mogelijkheid om een kapitaalverzekering te koppelen aan de eigen woning als er geen hypotheekschuld ter zake van de financiering van de eigen woning is.

De regeling van de kapitaalverzekering eigen woning is opgenomen in box I als inkomen uit werk en woning. Het daarbij behorende heffingsstelsel (progressief tarief over reële inkomst op uitkeringsmoment) wijkt af van die van het inkomen uit sparen en beleggen (proportioneel tarief over een jaarlijkse forfaitaire inkomst). Beide systemen hebben hun eigen rechtvaardiging. De koppeling aan de eigen woning biedt echter wel de mogelijkheid om gebruik te maken van de vrijstelling. Deze vrijstelling is echter nooit hoger dan de hoogte van de af te lossen hypotheekschuld. Zolang er geen hypotheekschuld is, bestaat er dus ook geen recht op een vrijstelling. Vanuit die optiek ligt het niet zonder meer voor de hand, maar is er overigens vanuit de wetgever ook geen bezwaar, om de kapitaalverzekering te koppelen aan de eigen woning. Indien belastingplichtigen kiezen voor de koppeling, zal de achtergrond van die keuze veelal gelegen zijn in de verwachting dat er op afzienbare termijn een hypotheekschuld ter zake van de financiering van de eigen woning zal worden aangegaan (bijvoorbeeld bij te verwachten onderhoud- of verbeteringskosten). In dat geval is een vroegtijdige koppeling gunstig omdat de renteaangroei reeds vanaf het begin in de toekomstige vrijstelling kan vallen. Tegelijkertijd is in dat geval het risico van een progressief belaste rente-uitkering geheel voor rekening van de belastingplichtige. Dat risico kan onder omstandigheden door de nieuwe verscherpte eisen voor kwalificatie van hypotheekschulden aanzienlijk zijn.

De heer Reitsma (CDA) heeft het volgende aan de orde gesteld. Indien in het verleden een vruchtgebruik is overgedragen en dit is in contracten vastgelegd, is het dan niet redelijk om voor die bestaande situaties een overgangsregeling te maken?

De opzet van de eigenwoningregeling in de Wet IB 2001 is om deze uitsluitend van toepassing te laten zijn op de echte eigen woning die de belastingplichtige anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat.

Hierop is één uitzondering gemaakt voor het geval dat de langstlevende echtgenoot een recht van vruchtgebruik op de woning als gevolg van overlijden krachtens erfrecht heeft verkregen. Wij zien geen reden om naast deze uitzondering weer een overgangsregeling te creëren voor vruchtgebruikssituaties bij leven die belastingplichtigen bewust zijn overeengekomen.

Voorts heeft de heer Reitsma gevraagd naar de gevolgen voor de situatie dat twee partners twee woningen hebben en geen keuze maken. Dat betekent dat beide woningen vallen onder box III. In bepaalde gevallen kan dat aantrekkelijk zijn. Voor de vooruitbetaalde rente geldt een regeling, maar voor achteraf betaalde rente niet. De partners kunnen besluiten om beide woningen een aantal jaren in box III te zetten. In hun hypotheekacte wordt opgenomen dat zij een x-aantal jaren, bijvoorbeeld vijf jaren, niet betalen. Na die vijf jaren maken zij wel een keuze. Een van de woningen komt daarmee onder de aftrek te vallen. In dat jaar gaan zij de rente in rekening brengen van alle jaren daarvoor, zodat zij via een achterdeur een groot negatief inkomstendeel creëren.

Het is juist dat als partners geen keuze maken de beide woningen in box III vallen. In de jaren dat de woningen in box III vallen, is geen sprake van een eigen woning noch voor de ene woning noch voor de andere woning. De rente die op die jaren betrekking heeft en achteraf wordt betaald, kwalificeert als rente ter zake van een tweede woning. Dergelijke rente is onder de Wet IB 2001 niet aftrekbaar. In het jaar dat de partners wel hun keuze kenbaar maken en de rente in één keer over de vijf voorafgaande jaren voldoen, is er wel sprake van een eigen woning. Echter alleen de rente over dat jaar kwalificeert als renten van schulden, die zijn aangegaan ter verwerving van de eigen woning en is aftrekbaar. De rente die betrekking heeft op de voorafgaande jaren is, zoals reeds is opgemerkt, de renten van schulden, die zijn aangegaan ter verwerving van een tweede woning en dus niet aftrekbaar.

De heer Reitsma heeft vervolgens een aantal casusposities aan de orde gesteld.

Drie natuurlijke personen zijn elk voor eenderde deel onverdeeld eigenaar een (eigen) woning. De aankoop van de woning is volledig met een hypothecaire geldlening gefinancierd. Zij zijn alledrie hoofdelijk aansprakelijk met betrekking tot de geldlening. Slechts één van hen woont feitelijk in de woning en hij is degene die de volledige hypotheekrente betaalt.

1. Is het eigenwoningforfait voor hem van toepassing en, zo ja, is dat dan voor het deel waarvoor hij eigenaar is of is dat voor de gehele woning.

De belastingplichtige is voor een derde gedeelte eigenaar van de (eigen) woning. Op grond van artikel 3.6.2, eerste lid, zal hij voor dat gedeelte dus voor eenderde het eigenwoningforfait moet aangeven. Voor de andere eigenaren is er sprake van een box III woning.

2. Kan de woning voor de belastingplichtige wel een eigen woning zijn als de waardeverandering hem niet grotendeels aangaat.

Met betrekking tot het gedeelte van de woning waarvan hij eigenaar is (eenderde), gaat de waardeverandering hem volledig aan. Aan die voorwaarde is dus voldaan om de woning (voor dat deel) als eigen woning te kunnen aanmerken.

3. Is de door de belastingplichtige betaalde hypotheekrente geheel aftrekbaar of is dit beperkt tot eenderde gedeelte.

Uitsluitend voor het gedeelte waarvan hij eigenaar is sprake van een eigen woning en alleen voor dat gedeelte is hij een schuld aangegaan ter verwerving van de woning. De hypotheekrente die op dat (derde) deel betrekking heeft, is aftrekbaar op grond van artikel 3.6.11, eerste lid, onderdeel a.

4. Hoe verloopt de fiscale behandeling van de andere eigenaren, die geen bewoner zijn, maar wel hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de schuld belast.

Voor hen is sprake van een box III bezitting en schuld.

Idem vorige casus, maar met als uitgangspunt dat de woning een rijksmonument is in de zin van de Monumentenwet. Stel dat de eigenaar-bewoner alle onderhoudskosten betaalt. Kan hij alle onderhoudskosten aftrekken op de voet van artikel 6.8.1 van de Wet IB 2001 of slechts dat gedeelte dat samenhangt met zijn eigendomsrecht? Is er wellicht sprake van schenkingsrecht, een belaste schenking aan de andere eigenaren, niet zijnde bewoners, ieder voor een derde gedeelte? Zo ja, hoe laat die belaste schenking zich becijferen? Eenderde van de waardeaanwinst na de restauratie, eenderde van de restauratiekosten of eenderde van het bij verkoop van de woning aan de restauratie toe te rekenen deel van de verkoopopbrengst?

Indien de eigenaar-bewoner alle onderhoudskosten voor zijn rekening neemt, behoort slechts eenderde deel voor hem tot de uitgaven voor monumentenpanden. De overige kosten kan hij niet in aanmerking nemen. De twee eigenaren-niet bewoners zouden als zij hun deel van de onderhoudskosten voor hun rekening namen op grond van artikel 6.8.1, eerste lid, onderdeel b, ook uitgaven voor monumentenpanden in aanmerking kunnen nemen. Nu dat in de voorgelegde casus niet het geval is, kan geen aftrek plaatsvinden. Of het betalen van de onderhoudskosten door de gedeeltelijk eigenaar/ geheel bewoner, als een schenking zou kunnen worden aangemerkt, is moeilijk te beantwoorden. Dit hangt bijvoorbeeld af van de vraag of het wellicht onderdeel is van het geheel van rechten en verplichtingen tussen de verschillende eigenaren.

De heer Reitsma en de heer Vendrik hebben vragen gesteld over in erfpacht uitgegeven grond. De vraag is of deze grond deel uitmaakt van de eigenwoningregeling. Voorts is gevraagd waarom betaalde erfpachtcanons, die zoals de heer Vendrik opmerkte, een vergoeding vormt voor het gebruik van grond en dus in feite als niet aftrekbaar huur is aan te merken, aftrekbaar is.

Bij de totstandkoming van artikel 42a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 is er van de zijde van de Tweede Kamer op aangedrongen om de aftrekbaarheid van erfpachtcanons in stand te laten, aangezien deze in economische zin vergelijkbaar waren met renten. Wij verwijzen hiervoor naar het voorlopig verslag (kamerstukken II 1970/71, 10 790, nr. 7). Consequentie hiervan is dat de waarde van de eigen woning wordt bepaald alsof de woning op eigen grond is gebouwd. Dit was in artikel 42a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 geregeld door de waarde in het economische verkeer te bepalen zonder rekening te houden met de periodieke schuldplichtigheid. Daartegenover was de periodieke canon aftrekbaar van het huurwaardeforfait.

In de eigenwoningregeling zoals die in de Wet inkomstenbelasting 2001 is opgenomen, is bovenstaande systematiek doorgetrokken. Dit is geregeld door voor de bepaling van de eigenwoningwaarde uit te gaan van de WOZ-waarde (artikel 3.6.3). Op grond van artikel 17 van de Wet waardering waardering onroerende zaken wordt de waarde bepaald op de

waarde die aan de onroerende zaak dient te worden toegekend, indien de volle en onbezwaarde eigendom daarvan zou kunnen worden overgedragen en de verkrijger de zaak in de staat waarin die zich bevindt, onmiddellijk en in volle omvang in gebruik zou kunnen nemen. Dit betekent dat een eigen woning die is gebouwd op erfpachtgrond wordt gewaardeerd alsof sprake is van eigen grond. Op deze wijze maakt de in erfpacht uitgegeven grond deel uit van de eigenwoningregeling. De periodiek betaalde canon kan vervolgens op grond van artikel 3.6.11 in aftrek worden gebracht op het eigenwoningforfait. Als geld wordt geleend voor de afkoop van de erfpacht, wordt deze schuld aangemerkt als eigenwoningsschuld met aftrekbare hypotheekrente.

De heer Reitsma (CDA) heeft gevraagd of er sprake is van een omissie, waar het gaat om een kapitaalverzekering die gekoppeld is aan een eigen woning die tot het ondernemingsvermogen behoort.

De heer Reitsma doelt waarschijnlijk op het feit dat in het onderhavige wetsvoorstel geen regeling is opgenomen voor een vrijstelling ter zake van een kapitaalverzekering waarmee de schuld afgelost wordt die is aangegaan voor de financiering van een ondernemingspand dat, naast het zakelijke gebruik, tevens door de ondernemer wordt bewoond. Dit is echter geen omissie. De vrijstelling voor de kapitaalverzekering eigen woning speelt zich af in de privésfeer. De belastbare winst uit onderneming is een geheel andere fiscale sfeer waarin een vrijstelling voor privé-investeringen niet aan de orde is. Het feit dat in de winstsfeer een band met het eigenwoningforfait wordt gelegd, is slechts een hulpmiddel om de waarde van de privé-onttrekking als correctie op de winstbepaling vast te stellen.

Zowel de heer Reitsma als de heer Vendrik hebben vragen gesteld over de in de tweede nota van wijziging op het wetsvoorstel inzake de Wet inkomstenbelasting 2001 opgenomen maatregel met betrekking tot de limitering van de periode van de rente-aftrek. Voorgesteld is om de periode waarin de rente die verband houdt met de financiering van de eigen woning in aftrek kan worden gebracht, te limiteren tot 30 jaar.

De heer Reitsma heeft gevraagd wat de gevolgen van de voorgestelde maatregel zijn in de volgende casuspositie. Iemand heeft vanaf 2001 over een periode van 29 jaar hypotheekrente ter zake van de eigen woning afgetrokken. In jaar 29 wordt de woning verkocht en in jaar 31 wordt een nieuwe eigen woning gekocht. Begint in dat geval bij aankoop van de nieuwe woning de periode van 30 jaar opnieuw te lopen? Het antwoord op deze vraag wordt aan de hand van een cijfermatig voorbeeld uitgewerkt. In het jaar 2001 wordt een woning van f 300 000 aangeschaft die volledig met geleend geld wordt gefinancierd. De rente op deze lening is dan voor een periode van maximaal 30 jaar aftrekbaar. Indien deze woning na 29 jaar wordt verkocht, zal de schuld worden afgelost, zodat aftrek van rente vanaf dat moment niet meer aan de orde is. Geconstateerd kan worden dat met betrekking tot de lening van f 300 000 in totaal reeds over een periode van 29 jaar rente in aftrek is gebracht. Indien vervolgens in jaar 31 een nieuwe woning wordt aangekocht waarvan de aankoopprijs (eveneens) f 300 000 bedraagt, en deze aankoopprijs van f 300 000 volledig met geleend geld wordt gefinancierd, ontstaat het volgende beeld. Over het geleende bedrag van f 300 000 heeft in verband met de eerdere eigen woning reeds 29 jaar rente-aftrek plaatsgevonden. Met betrekking tot de in jaar 31 gekochte nieuwe eigen woning, zal derhalve nog over een periode van 1 jaar rente-aftrek mogelijk zijn. De periode van 30 jaar begint bij aankoop van een nieuwe woning niet opnieuw te lopen. Dit volgt uit artikel 3.6.11, tweede en derde lid.

Indien in jaar 31 echter een duurdere woning wordt gekocht, ontstaat een wat ander beeld. Stel dat de in jaar 31 aangekochte nieuwe woning niet f 300 000 maar f 500 000 kost, en dat dit bedrag volledig met geleend geld wordt gefinancierd. In dat geval wordt dus een bedrag van f 500 000 geleend. Van dit bedrag wordt f 300 000 geacht een voortzetting te zijn van de lening die in het verleden is aangegaan ter financiering van de eerdere eigen woning. Met betrekking tot dit deel van de lening is – zoals hiervoor is aangegeven – nog rente-af trek mogelijk voor een periode van 1 jaar. Voor het bedrag van f 200 000 dat extra wordt geleend, begint in jaar 31 echter wel een (nieuwe) periode van 30 jaar te lopen.

De heer Vendrik heeft tegen de achtergrond van de hiervoor beschreven systematiek gevraagd of de begrenzing van de rente-af trek tot een periode van maximaal 30 jaar de meest aangewezen vorm is. In dat verband geeft hij het voorbeeld van een volledig met geld gefinancierde eigen woning van f 400 000 die na dertig jaar voor f 700 000 wordt doorverkocht. Twee jaar daarna wordt een nieuwe eigen woning voor f 900 000 gekocht. In dat geval mag volgens de voorgestelde maatregel de rente die betrekking heeft op een bedrag van maximaal f 500 000 – de heer Vendrik constateert dat terecht – bij de eigen woning in aftrek worden gebracht. Dit bedrag kan worden berekend door de aankoop prijs van f 900 000 te verminderen met het bedrag van de eerdere lening van f 400 000 (waarover reeds gedurende de maximale periode van 30 jaar rente in aftrek is gebracht). Anders dan de heer Vendrik suggereert, leidt de limitering van de rente-af trek tot maximaal 30 jaar in dit voorbeeld wel degelijk tot een beperking van de hoogte van bedrag van de lening waarover de rente nog in aftrek kan worden gebracht (zonder deze maatregel zou immers – indien bij aankoop van de nieuwe woning het gehele aankoopbedrag van f 900 000 met geleend geld zou worden gefinancierd – alle rente onbeperkt in aftrek kunnen worden gebracht). De waarneming van de heer Vendrik dat belastingplichtigen die op een zelfde inkomensniveau blijven tegen de grens aanlopen, terwijl voor belastingplichtigen die in de loop van hun leven een substantieel hoger inkomen verwerven in de sfeer van de rente-af trek veel mogelijk blijft, is niet geheel correct. De systematiek van de voorgestelde maatregel komt er op neer dat de rente die betrekking heeft op de financiering van de eigen woning over een periode van maximaal 30 jaar aftrekbaar is. Dit geldt voor alle belastingplichtigen, ongeacht de hoogte van het inkomen of de omvang van de lening. Wij achten dit een adequate en passende maatregel om belastingplichtigen nadrukkelijk te stimuleren om een lening die verband houdt met de financiering van de eigen woning uiterlijk na 30 jaar volledig af te lossen. Belastingplichtigen die in de loop van hun leven een substantieel hoger inkomen verwerven, en daarmee de financiële speelruimte krijgen om een duurdere eigen woning te bekostigen, ondervinden overigens ook de gevolgen van de limitering van de rente-af trek tot een periode van 30 jaar. Dit blijkt ook uit het door de heer Vendrik gegeven voorbeeld. Bij aankoop van de duurdere woning van f 900 000 kan immers het eerder geleende bedrag van f 400 000 niet opnieuw fiscaal gefaciliteerd worden geleend. Vanuit die invalshoek gezien ondervindt een belastingplichtige die een dergelijke woning van f 900 000 verwerft fiscaal dezelfde beperking als een belastingplichtige die een nieuwe woning van f 400 000 verwerft. In beide gevallen zal de rente die betrekking heeft op een bedrag van f 400 000 niet meer (bij de eigen woning) aftrekbaar zijn omdat over dit bedrag al 30 jaar rente is afgetrokken.

De heer Vendrik (Groen Links) heeft een andere casus voorgelegd waarin mensen een woning willen kopen voor bijvoorbeeld 800 000. Zij kunnen die echter niet geheel financieren met een spaarhypothek omdat de maandelijkse lasten dan te hoog zijn. Deze mensen splitsen de hypothek in 500 000 spaarhypothek en 300 000 aflossingsvrije om de maandelijkse

last te minimaliseren en voor een deel naar de toekomst te verschuiven. Na 12 jaar is het inkomen wat ruimer en willen zij een kapitaalverzekering nemen voor het gedeelte aflossingsvrije hypotheek van 300 000. Klopt het dat dat niet kan vanwege de termijn van 30 jaar ?

Het is mogelijk om voor het aflossingsvrije deel van 300 000 na 12 jaar alsnog een kapitaalverzekering te bedingen. Achttien jaar later vervalt echter de hypotheekrenteaftrek ter zake van de 300 000 (artikel 3.6.10, tweede lid). Als de uitkering uit de kapitaalverzekering bijvoorbeeld twee jaar later (dus na 20 jaar) gebruikt wordt om de hypotheekschuld af te lossen, is deze uitkering – binnen de begrenzings van het vrijstellingsbedrag – alsnog vrijgesteld. De vrijstelling is namelijk gekoppeld aan de aflossing van de hypotheekschuld (artikel 3.6.9, eerste lid, onderdeel a); daarbij is niet van belang of de daarop verschuldigde rente al of niet als rente ter zake van de eigen woning in aftrek kan worden gebracht.

Hoe werkt de eigenwoningregeling, zo heeft de heer Reitsma gevraagd, ingeval van een langstlevende-testament en moet voor bestaande langstlevende-testamenten nog een overgangsregeling worden getroffen?

Bij een testament volgens het model langstlevende-al verkrijgt de langstlevende ouder de tot de nalatenschap behorende goederen onder de verplichting alle schulden van de nalatenschap voor zijn rekening te nemen. Daarnaast verkrijgen de kinderen een vordering op de langstlevende ouder ter grootte van hun erfdeel. De langstlevende verkrijgt de tot de nalatenschap behorende goederen in volle eigendom. Indien tot de nalatenschap een woning behoort waarin de langstlevende blijft wonen, dan kwalificeert deze woning dus op grond van artikel 3.6.2, eerste lid, onderdeel a, als eigen woning (ervan uitgaande dat aan de overige voorwaarden van artikel 3.6.2 wordt voldaan). Dit betekent dat de langstlevende voor de volle eigendoms waarde in het eigenwoningforfait wordt betrokken en dat rente ter zake van een tot de nalatenschap behorende (hypotheek)schuld door de langstlevende in box I kan worden afgetrokken.

Van deze (hypotheek)schuld moet worden onderscheiden de schuld van de langstlevende ouder aan de kinderen wegens overbedeling. In artikel 3.6.11, tiende lid, wordt de rente ter zake van deze overbedelingsschulden van aftrek uitgesloten. De overbedelingsschuld schuift op grond van artikel 2.4.1, derde lid, onderdeel a, door naar box III. Op grond van artikel 5.1.3a, eerste en vierde lid, wordt vervolgens de overbedelingsschuld die voortvloeit uit het nieuwe versterferrecht of een daarmee inhoudelijk overeenkomend testament bij het bepalen van de rendementsgrondslag buiten aanmerking gelaten. Hetzelfde geldt voor de met de overbedelingsschuld corresponderende vordering van het kind op de langstlevende ouder. De langstlevende ouder wordt op deze manier voor het volledige saldo van de nalatenschap in de belastingheffing betrokken (de gedachte hierachter is dat de langstlevende ouder in economische zin kan beschikken over het vermogen van de nalatenschap).

In de nota naar aanleiding van het verslag is op blz. 253 verwezen naar de in de notariële praktijk voorkomende varianten op het model van de ouderlijke boedelverdeling. Dit in verband met de vraag van de leden van de CDA-fractie naar de reikwijdte van de in artikel 5.1.3a, vierde lid, opgenomen term «inhoudelijk overeenkomen met». Van belang is of de uitvoering van dergelijke testamenten inhoudelijk overeenkomt met de wettelijke verdeling van het versterferrecht. Dit geldt evenzeer voor een langstlevende-testament.

De conclusie van het vorenstaande is dat voor langstlevende-testamenten geen specifieke overgangsmaatregel nodig is.

5. Persoonsgebonden aftrek

De leden van de CDA-fractie en van de SGP-fractie hebben vragen gesteld over de inkomensafhankelijke drempel voor andere giften hoger uit kan vallen dan onder het regime van de Wet op de inkomstenbelasting 1964. De leden van de GroenLinks-fractie hebben gevraagd naar het onderscheid in behandeling tussen periodieke giften en andere giften.

Zowel onder het regime van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 als onder het voorgestelde regime bestaat de giftenregeling uit twee verschillende regimes, enerzijds het regime inzake periodieke giften en anderzijds het regime inzake andere giften. Periodieke giften (giften in de vorm van termijnen van een lijfrente) zijn integraal aftrekbaar zonder drempel en zonder bovengrens. Voor andere giften geldt een drempel en een inkomensafhankelijk plafond. Deze drempel is opgenomen om de uitvoeringslast ter zake van andere giften enigszins te beperken. Kleine bedragen aan andere giften blijven hierdoor namelijk buiten beschouwing. Bij periodieke giften speelt dit niet omdat deze giften aan de hand van een notariële akte eenvoudig kunnen worden gecontroleerd. Voorts worden periodieke giften door deze systematiek relatief meer gestimuleerd dan andere giften. Periodieke giften betekenen een vaste inkomensstroom waardoor deze giften vaak van een groter belang zijn voor instellingen.

Vanwege het maatschappelijk belang wordt de regeling voor de giftenaftrek onder het voorgestelde regime zoveel mogelijk ongewijzigd voortgezet. Zo is bijvoorbeeld het absolute drempelbedrag dat sedert 1965 onveranderd is, niet aan de inflatie aangepast maar slechts verhoogd tot het ronde bedrag van 60 (f 132). Wel is ook de giftenregeling in lijn gebracht met de aanpak elders in de wet ten aanzien van de toerekening aan partners. In deze is ervoor gekozen giften van partners, ongeacht of het echtgenoten of andere partners zijn, gezamenlijk in beeld te brengen. Dit is het eenvoudigst en voorkomt ook manipulatie.

De vormgeving voor de nieuwe giftenregeling is bepaald door de vormgeving onder het regime van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 en deels door de structuur van de Wet inkomstenbelasting 2001. Hierbij hebben we gezocht naar een optimale inbedding van de giftenregeling in de structuur van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Vanuit de invalshoek dat gehuwden en ongehuwd samenwonende belastingplichtigen zoveel als mogelijk gelijk moeten worden behandeld, is ook de giftenregeling bezien. Bij wetsaanpassingen in het verleden is de drempelberekening in de giftenaftrek nooit aangepast aan de maatschappelijke ontwikkeling dat er in een huishouden meer dan een inkomen kan zijn. Sluipenderwijs is hierdoor de giftenaftrek gunstiger geworden voor tweeverdieners c.q. relatief ongunstiger voor alleenverdieners.

Onder het voorgestelde regime is gekozen voor een meer geïndividualiseerde benadering in plaats van verplichte toerekening aan degene met het hoogste persoonlijke inkomen. Een element hiervan is de vrije toerekening van posten tussen partners. Ook de giftenregeling is hieraan aangepast. Een belangrijke overweging hierbij is geweest dat het niet zo moet zijn dat een nieuwe giftenregeling ongewenst gebruik toelaat. Onder het regime van de Wet inkomstenbelasting 2001 worden andere giften in aanmerking genomen voorzover zij samen meer bedragen dan zowel 60 (132) als 1% van het verzamelinkomen voor toepassing van de persoonsgebonden aftrek. Het in aanmerking te nemen bedrag is gemaximeerd op

10% van het verzamelinkomen voor toepassing van de persoonsgebonden aftrek. Indien de belastingplichtige een partner heeft, worden de andere giften samengevoegd. Tevens wordt bij het bepalen van het in aanmerking te nemen bedrag voor de inkomensafhankelijke drempel uitgegaan van de gezamenlijke verzamelinkomens voor toepassing van de persoonsgebonden aftrek. Een wezenlijke beperking van de giftenaftrek is hier wanneer deze elementen in samenhang worden gezien, niet in te lezen. Voorts willen we aangeven dat onder het voorgestelde regime de inkomensafhankelijke drempel 1% blijft. Gesteld dat geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van een periodieke gift, betekent het dat bijvoorbeeld dat bij een tweede inkomen van f 20 000, de drempel met f 200 wordt verhoogd. Het maximum wordt ten opzichte van de regeling in de Wet op de inkomstenbelasting 1964 met f 2000 verhoogd. Tegenover een relatief geringe verhoging van de drempel staat dus een ruimere verhoging van het maximum.

Als alternatief voor de door ons voorgestelde regeling hebben we overwogen de giftenaftrek volledig te individualiseren. Dat zou kunnen worden uitgewerkt door iedere belastingplichtige alleen zijn eigen giften in aftrek te kunnen laten brengen voorzover deze de alleen van zijn inkomen afhankelijke drempel overstijgen. Een dergelijke regeling is evenwel moeilijk te controleren. Het is namelijk moeilijk na te gaan of degene die de giften opvoert deze giften ook daadwerkelijk zelf heeft gedaan of dat het eigenlijk de partner was. Daarnaast is het een inbreuk op de systematiek dat bepaalde posten vrij toerekenbaar zijn tussen partners. Voorts zou een dergelijke regeling ten opzichte van de regeling onder het regime van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 een relatieve benadeling voor de alleenverdiener betekenen. De giften die worden gedaan door zijn partner kunnen namelijk niet meer bij de alleenverdiener in aftrek worden gebracht.